Komenský a my 2026/2027, 25. ročník

Téma kategorie C

Hranice svobody

Svoboda, tvrdím, je nejskvělejší lidský statek, stvořená spolu s člověkem a od něho neodlučitelná, pokud není souzeno člověku zahynout. ***J. A. Komenský***

Lidské mládě se rodí zcela závislé na své matce, ale jak roste a poznává svět, touží po stále větší samostatnosti, možnosti rozhodovat se, cestovat. V každé takové chvíli naráží ale na své hranice: věk, zdravotní omezení, jazyková bariéra, finance. Ne každý je povahou dobrodruh, a proto své touhy ukládáme často do říše snů. Přesto je touha po svobodě velmi silná, takže jsou i lidé, kteří hodnotu svobody předřadí před hodnotu vlastního života.

Jsou ale i hranice, které vycházejí z okolí: zeměpisně politická situace, nepřístupnost některých míst. Komenský sice jako muž víry, teolog, předpokládal, že člověk má od Boha svobodnou vůli, a proto má na svobodu právo, ale už ve své době narážel na hranice, které nesouvisely s jeho rozhodováním, se svobodnou volbou jedince. Zažil války, pro náboženské vyznání musel odejít nedobrovolně do exilu, věděl, co je to postarat se o rodinu, o všechno přijít, vychovávat děti… Snad i proto za svobodu dokázal bojovat diplomatickými kontakty a jednáním v zahraničí.

Je otázkou, zda se současný svět od časů Komenského změnil. Zda člověk morálně vyspěl, nebo zda větší pocit moci a větší bohatství dělá z obyčejného člověka rukojmí a vězně. Je skutečnou svobodou, že někdo ukáže prstem a přejmenuje kus světa, byť mu moc do rukou dala většina ve společnosti? Je správné, že se kdosi rozhodne, že tuto zemi chce vlastnit a docílí toho všemi prostředky? Není zneužití svobody, když stanovujete ze dne na den ceny a cla jen rozhodnutím jedince? A máme vůbec nějakou možnost, jak podobné praktiky ubrzdit či zastavit? Kde tedy jsou hranice svobody? Není svoboda jen vize, ke které se můžeme přibližovat, ale nikdy zcela svobodni nebudeme? Dává moc člověku větší svobodu?

Několik myšlenek Komenského, které se váží k jeho přemítání o svobodě.

„Člověk je živočich se svobodným jednáním určený k panování nad tvory a k věčnému společenství s věčným Stvořitelem.“ J. A. Komenský, *Obecná porada o nápravě věcí lidských*

„Aby člověk mohl svobodně užívat vůli, dal Bůh člověku světlo rozumu jako rádce a svědomí jako strážce.“
J. A. Komenský, *Obecná porada o nápravě věcí lidských*

„Naprosto tedy musíme směřovat k tomu, aby se lidskému pokolení vrátila svoboda myšlenková, svoboda náboženská a svoboda občanská.“

J. A. Komenský, *Obecná porada o nápravě věcí lidských*